

Forfatter: Heiberg, P. A.

Titel: Udrag fra Rigsdalers-Sedlens Hændelser

Citation: Heiberg, P. A.: "Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter", i Heiberg, P. A.: *Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter*, udg. af Otto Borchsenius ; Fr. Winkel Horn , 1884, s. 235. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergpa01val-shoot-idm140167180690016/facsimile.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Peter Andreas Heibergs Udvalgte Skrifter

fine Veener til Gjæst paa Extremer, som Cramer har gjort ved Herchenberg. Skrifte behøver ikke at blive mere end omtrent et Aft kort for hvert Hefte paa otte Aft, som Manden fra Kiel skriver; og da han har opfundet den ny Måde at tage Subskription paa Stridskrifter, saa vil Forfatteren af dette Værk søge at overgaa ham i Opfindelse, hvorefter dette Skrift skal udgives paa Prænumeration, som modtages med 4 R. imod trykt Bevis af Bogtrykker Holm i store Hjulstræde Nr. 218. For ret at tvinge sig Prænumeranterne til, agter Forfatteren at lade trykke alle deres Navne, som ikke prænumerere, ligesom ogsaa alle andre Kjøbere uden Skaausel ville komme til at betale dobbelt imod Prænumeranterne.

Tre og tredivte Kapitel.

Astronomiske Observationer.

Jeg kommer nu tilbage til min Skibsfartejn, som jeg rolig har ladet sidde og hvile sin Fristid, imedens jeg skrev det forrige Kapitel. Hans Tale lyder saaledes, som følger:

„Jeg rejste fra Kjøbenhavn først i Aaret 1788, men havde den Ulykke, at jeg i en stærk Storm forliste mit Skib under Engelland, saa at jeg med Nød fik bjærget mit og mine Skibsfolks Liv. Den Tid, som jeg maatte nyholde mig i Engelland for at bjærge saa meget af Vraget som muligt, anvendte jeg, foruden at have Opgigt med Bjærgningen, til at gjøre mig bekendt med Engelland, samt dets indvortes Forfatning. Jeg saa' her et Folk, som pralede af Frihed uden at besidde mere end Skyggen deraf; men erfarede tillige, at netop denne Skygge af Frihed og denne Indbildning, var det, der opvandrede Folket til al den Vindfibelighed, den Industri og de stolte Pundlinger, som man dagligdags kan finde utallige Exenpler paa iblandt Folk af alle Stænder i denne Nation. Jeg kan erindre, at jeg iblandt andet ogsaa lagde Mærke til det, som

den gode Mand sagde, der nu nuh gik ud af Stuen. Men dette er dog ikke det vigtigste, som jeg har at fortælle. En tilfældig Omstændighed var især Aarsag til en af de fornøjelige Hændelser, som traf mig der i Landet.

„Jeg havde iblandt andre Ting faat bjærget min egen gode Kikkert, men et Glas var slaaet i Stykker. Det var mig meget om at gjøre at faa den istandfaa. Jeg erkyndigede mig derfor om, hvem der var den bedste Quisus i Engelland, og man nævnedes mig en Doktor Hertzel. Jeg, som troede, at denne Mand forjærdigede og reparerede Kikletter og optjente Instrumenter for Betaling, gik hen til ham i dette Værende. Uagtet jeg heri tog fejl, saa vilde dog Manden sig faa lidet fortrydelig over min Fejltagelse, at han meget mere og med en bejæderlig, og haas Engelskmænd usædvanlig, forekommende Artighed spurgte mig, om jeg havde Lykt til at se det af ham selv forjærdigede umaandelige store Reflexions-Teleskop eller, som det sædvanligere kaldes, hans ny Kæmpe-Kikkert.

„Dette var mig overmaade behageligt, og enhver kan let indse, at jeg ikke afslag dette Tilbud. Han førte mig da paa sit Observatorium, hvor jeg saa' et Instrument, som med rette kan kaldes en Kæmpe-Kikkert. Den er ikke mindre end fyrretøve Alen lang, og den store Abning er fem Alen i Diameter*).

„Det var til al Sykke Alen, altsaa den bedste Tid til Observationer; Hertzel stillede Kikkerten op til Maanen for at vise mig, hvor vidt dette Instrument havde bragt og endnu vilde bringe den menneskelige Kundskab.

„Jeg saa' her en utrolig Mængde ganske bejæderlige Ting, som jeg ikke kan faa nøje erindre og opregne, men alting

*) Disse Sofalk skal dog altid gjærne søge lidt. Gode Manden sagde: Fod, i Steden for Alen, saa havde han mistet Sandheden.

Hertzel, den berømte Astronom (1738—1822).